

Implementatie Twm: overzicht van activiteiten en aandachtspunten

Naar verwachting zal de Tijdelijke wet maatregelen Covid-19 per 1 december 2020 in werking treden. Deze inwerkingtreding leidt tot veranderingen in de aanpak van de bestrijding van Covid-19. Dit vraagt om een degelijke begeleiding van de implementatie. Rijk, VNG, Veiligheidsberaad en sectoren voelen een verantwoordelijkheid voor het goed laten landen van de Twm. Daarom wordt met deze notitie samenhang aangebracht in de lopende implementatietrajecten zodat deze elkaar versterken door aan te geven welke activiteiten waar lopen, hoe deze samenkomen en welke bestuurlijke organisatie passend is.

Deze notitie bestaat uit drie blokken: activiteiten implementatie, bestuurlijke aandachtspunten bij implementatie en communicatie.

Het ACC wordt gevraagd:

- in te stemmen met de aanpak zoals geschetst in deze notitie;
- zich uit te spreken over eventuele doorgeleiding van de stukken naar de MCC. Daarbij wordt opgemerkt dat de brief parallel aan de ACC aan MBZK, MVWS en MJenV is voorgelegd voor akkoord ivm verzending op korte termijn, en het voorstel de stukken ook in het Veiligheidsberaad en Interbestuurlijk Klankbordoverleg covid-19 van 16 november te agenderen. Het is de bedoeling de brief in diezelfde week te versturen aan alle burgemeesters, voorzitters van de veiligheidsregio's en koepel- en beroepsorganisaties.
- ermee in te stemmen dat de uitwerking van de organisatie van het Interbestuurlijk Strategisch Beraad terugkomt in de ACC.

1. Activiteiten gericht op implementatie Twm

Bij de start van de implementatie stuurt MBZK, (mede namens) MJenV en MVWS een brief aan alle burgemeesters, voorzitters van de veiligheidsregio's en koepel- en beroepsorganisaties. In deze brief wordt o.a. toegelicht:

- wat de juridische en bestuurlijke consequenties zijn van de Twm;
- hoe het proces rond implementatie er uit ziet;
- de ondersteuningsstructuur bij de bestrijding van Covid-19.

Via deze brief hebben alle lokale spelers eenzelfde informatiepositie bij de start van de wet en is bekend waar men terecht kan voor ondersteuning als daar behoefte aan is.

Ondersteuning ihkv implementatie Twm

Door VNG en BZK wordt een ondersteuningsstructuur gemaakt die door gemeentebestuurders en -ambtenaren gebruikt kan worden bij de uitvoering van de Twm. Via de ondersteuningsstructuur wordt gezorgd voor een vraagbaak, een goede informatievoorziening over de werking van de wet en is er gericht aandacht voor lokale bevoegdheden in de gemeentelijke praktijk. Ook de veiligheidsregio's (VB/IFV/LOT-C) zijn goed aangesloten op deze ondersteuningsstructuur, en stellen expertise beschikbaar voor vragen in relatie tot de bevoegdheden van de veiligheidsregio's. De betrokken departementen stellen inhoudelijke expertise beschikbaar voor wetstechnische en -interpretatie vraagstukken.

Ten aanzien van de informatievoorziening over de werking van de wet zijn de volgende activiteiten in voorbereiding:

- o Eén helpdeskfunctie waar gemeenteambtenaren en bestuurders met vragen terecht kunnen over de Twm en de onderliggende ministeriële regelingen waarin maatregelen hun grondslag vinden;
- o Informatie, FAQ's en voorbeelden via de VNG-website;
- o Een voorbeeld beleidskader met een regionale en lokale component, waarin wordt uitgewerkt welke bevoegdheden voorzitters en burgemeesters hebben en welke keuzes gemaakt kunnen worden voor het betrekken en informeren van college en gemeenteraad, in samenwerking met het secretariaat Veiligheidsberaad;
- o Een Handreiking Tijdelijke wet maatregelen COVID-19 gericht op de implicaties van de wet voor gemeenten;
- o Aanvullende handreikingen op onderwerpen waar dat nodig blijkt; en
- o Webinars voor gemeentebestuurders en -ambtenaren over de Twm en de Handreiking Twm op 17 en 19 november.

Ondersteuning vanuit veiligheidsregio's

Los van de algemene uitgangspunten van de wet vraagt deze ook een vertaling binnen de afzonderlijke veiligheidsregio's. Zo kan rekening worden gehouden met de verschillen in cultuur en werkwijze tussen de afzonderlijke regio's. Het Veiligheidsberaad en de veiligheidsregio's zelf spelen hier een belangrijke rol in. Bijvoorbeeld door het uitwerken van beleidskaders, het organiseren van voorlichtingssessies voor burgemeesters en via de reguliere afstemmingscyclus van het regionaal beleidsteam. Gedacht wordt aan:

- de wenselijkheid om afspraken over samenwerking en afstemming met en tussen gemeenten vast te leggen, bijvoorbeeld door een landelijke model voor samenwerkingsafspraken.
- de behoefte aan een afgestemd kader voor de verantwoording aan gemeenteraden over de gemaakte keuzes bij de crisisaanpak binnen een maand na inwerkingtreding van de Twm.
- de wijze van aansluiten op de ondersteuningsstructuur van de VNG;
- afspraken over bovenregionale samenwerking, bijvoorbeeld in het Veiligheidsberaad.

Het LOT-C heeft een juridische vraagbaak die voor de veiligheidsregio's beschikbaar blijft na inwerkingtreding van de Twm. Tussen deze vraagbaak en de ondersteuningsstructuur vindt afstemming plaats (grotendeels zijn hier ook dezelfde juridische adviseurs uit gemeenten bij betrokken).

2. Bestuurlijke aandachtspunten implementatie

De Twm leidt tot veranderingen in de verdeling van bevoegdheden en aansturing die er op neerkomt dat in algemene zin meer mandaat op lokaal niveau komt te liggen. Ook kunnen onder de Twm veranderingen in de verdeling van bevoegdheden optreden, bijvoorbeeld als de minVWS de verantwoordelijkheid van een burgemeester naar de voorzitter van een veiligheidsregio verlegt ivm bovenlokale effecten van de uitoefening van lokale bevoegdheden.

Het moet in elke situatie voor burgemeesters en voorzitters van veiligheidsregio's duidelijk zijn wat hun nieuwe verantwoordelijkheid is. Ook de positie van gemeenteraden verandert met de Twm. Naast de bestuurders moet ook voor hun ondersteuning, gemeentesecretarissen en griffiers, de nieuwe verhouding bij elke inschaling duidelijk zijn om het bestuur en de volksvertegenwoordiging goed te ondersteunen. Hierover vinden ook gesprekken plaats met de beroepsverenigingen voor raadsleden, griffiers en gemeentesecretarissen.

De hiervoor genoemde brief moet helder schetsen hoe de nieuwe bestuurlijke verhouding in elkaar zit. Via de ondersteuningsstructuur moeten vragen hierover snel opgepakt worden en concrete vragen vertaald worden naar FAQ's die op een centraal punt geplaatst kunnen worden. De nieuwe verhoudingen moeten enerzijds vanuit het perspectief van de concrete spelers (voorzitter VR, burgemeester, gemeentesecretaris, raadslid, griffier) beschreven worden en anderzijds toegelicht worden aan de hand van een aantal concrete casussen waarin beschreven wordt hoe het op dit moment gaat en hoe het wordt onder de Twm. Gedacht kan worden aan vergunningverlening voor een evenement of demonstratie (voetbalfeest Tilburg, damdemonstratie) en besluitvorming over aanvullende maatregelen.

Hoewel de komende weken de centrale aansturing centraal staat, zal op termijn afgeschaald kunnen worden naar de andere inschalingsniveau's /categorieën in de routekaart. Duidelijk moet worden wat deze verandering van inschaling gaat betekenen voor lokale bevoegdheden. In de ministeriële regelingen wordt uitgewerkt of en welke ruimte er is voor lokale bevoegdheden. De beschrijving van casussen kan hierop aangevuld worden.

Naast bestuurlijke overleggen, zullen ook de vragen die binnenkomen via de postbus/helpdesk gebruikt worden, om te komen tot keuzes in aanvullende handreikingen en voor het maken van FAQ's. Mogelijk kunnen deze ook dienen voor het aanvullen of aanscherpen van de casussen. Op deze manier kan de ondersteuning zoveel mogelijk bottom-up worden vormgegeven.

Het is van belang om ook over thema's die spelen in het kader van de Twm en Covid-19 voor de middellange termijn goede verbinding te hebben met medeoverheden. Via de Interbestuurlijke Klankbordgroep covid-19 kunnen deze onderwerpen worden besproken tussen bestuurders van medeoverheden, DG Samenleving en covid-19, SG BZK en SG J&V, onder voorzitterschap van de VNG. Ook wordt een Interbestuurlijk Strategisch Beraad covid-19 georganiseerd onder voorzitterschap van MBZK met de voorzitters van de koepels, planbureaus en een delegatie van de bestaande Interbestuurlijke Klankbordgroep covid-19. Dit overleg is gericht op de bespreking van ontwikkelingen en (beleids)thema's in relatie tot covid-19 voor de middellange termijn, zoals nu worden opgepakt door DG Samenleving en covid-19.

3. Communicatie over invoering

De ervaring van de eerdere Tijdelijke wetten leert dat een centraal punt voor de communicatie bijdraagt aan een goede kenbaarheid van de werking van een tijdelijke wet. Zeker bij deze wet is dat cruciaal. Daarom wordt er voor gekozen de helpdesk die BZK en VNG nu aan het bouwen zijn het centrale communicatiepunt te maken voor alles rond de Twm en de daaronder hangende regelgeving, met aandacht voor het zowel het proces van implementatie als de inhoud van de wet. Dit betekent dat:

1. Er door VNG en BZK een gezamenlijk beheerde postbus wordt geopend voor alle vragen over de Twm;
2. De helpdesk een website onderhoudt waar alle relevante informatie wordt ontsloten (FAQ's nav binnengekomen vragen, handreikingen, aankondiging webinars, etc);
3. Alle hiervoor genoemde doelgroepen worden geïnformeerd over de betekenis van een (wijziging van een) ministeriële regeling voor de uitvoeringspraktijk (hierover worden nadere procesafspraken gemaakt);
4. De backoffice wordt georganiseerd tussen VNG, departementen en veiligheidsberaad om snel tot antwoord op vragen te komen en snel in te kunnen spelen op onderwerpen waar behoefte is aan een handreiking;
5. De informatie vanuit de Rijksoverheid is leidend en de informatie van het centrale communicatiepunt is consistent met de informatie die door de Rijksoverheid wordt verstrekt, bijvoorbeeld via www.rijksoverheid.nl.